

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มทักษะดับเพลิงในอาคารแก่อาสาสมัคร
กรณีศึกษา : พื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า

จัดทำโดย นายอภิชาติ แก้วโพธิ์ทอง

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ชำนาญการ
สังกัด สถานีดับเพลิงและกู้ภัยลาดกระบัง กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๔๐
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. หัวข้อ การเพิ่มทักษะดับเพลิงในอาคารแก่อาสาสมัครกรณีศึกษา:พื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า
๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

ปัจจุบันกรุงเทพมหานคร กำลังก้าวเข้าสู่แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ ๒๕๕๖-๒๕๗๕ และอยู่ในแผนระยะที่ ๓ กรุงเทพมหานครแห่งเอเชีย ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๗ ด้าน และมหานครปลอดภัย คือหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของกรุงเทพมหานคร มหานครปลอดภัย หมายถึง มหานครที่ปลอดภัย พลอดอาชญากรรมและเสพติด ปลอดภัยอุบัติเหตุ ปลอดภัยพิบัติ สิ่งก่อสร้างปลอดภัย และปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัย หนึ่งในภัยพิบัติของกรุงเทพมหานครที่เป็นภารกิจหลักของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยก็คือ อัคคีภัย ซึ่งโดยส่วนใหญ่กรุงเทพมหานครมักประสบปัญหาเพลิงไหม้และภาวะมลพิษ ในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ของทุกปี เพราะเป็นช่วงที่ประเทศไทยเข้าสู่ฤดูร้อน จะมีอากาศแห้งแล้ง ส่งผลให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ในชุมชนและสถานที่ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ คือ มหานครปลอดภัย ในมิติมหานครปลอดภัยจากภัยพิบัติ ซึ่งในปัจจุบันสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น มีกรอบอัตรากำลังผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอและถือว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับอัตรากำลังของผู้ปฏิบัติงานที่เหมือนกันในต่างประเทศ เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ เป็นต้น ดังนั้นการนำอาสาสมัครที่มีอยู่ในพื้นที่อยู่แล้วมาพัฒนาต่อยอด เพื่อช่วยสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะสถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า ที่มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๒ เขต แขวงราษฎร์พัฒนา เขตสะพานสูง แขวงคลองสามประเวศ และแขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง รวมพื้นที่รับผิดชอบ ๔๑ ตารางกิโลเมตร จึงมีรัศมีที่กว้าง ประกอบกับในปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดมีเพียง ๑๒ นาย แบ่งเป็น ๓ ชุด ชุดละ ๔ นาย แต่ละชุดปฏิบัติหน้าที่ ๒๔ ชั่วโมง เมื่อเทียบเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับพื้นที่รับผิดชอบจึงไม่สมดุลกัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ จึงมีผลกระทบโดยตรงกับประชาชนผู้ประสบอัคคีภัยในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้บ้านเรือนประชาชน ทำให้ต้องเสียเวลาในการเดินทาง การเข้าระงับเหตุเพลิงไหม้เป็นไปด้วยความล่าช้า เกิดการติดต่อกูลูกถามบ้านข้างเคียง สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก

การเพิ่มทักษะดับเพลิงให้กับอาสาสมัครในพื้นที่ จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเป็นหน่วยงานสนับสนุนช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการระงับเหตุเบื้องต้น ให้สอดคล้องตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะที่ ๓ กรุงเทพมหานคร มหานครแห่งเอเชีย ยุทธศาสตร์ที่ ๗ มหานครปลอดภัย จึงได้จัดทำรายงานขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ระหว่างอาสาสมัครในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในพื้นที่

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้อาสาสมัครที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้และทักษะการดับเพลิงในอาคารได้อย่างถูกต้อง

๓.๒ เพื่อให้อาสาสมัครมีความชำนาญ การใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓ เพื่อเพิ่มทักษะการทำงานเป็นทีม การวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานและ ประเมินสถานการณ์เพื่อระงับเหตุ

๔. เป้าหมาย

๔.๑ เพิ่มอาสาสมัครที่มีความรู้ความสามารถระดับเพลิงในอาคารในพื้นที่รับผิดชอบ ของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยรุ่มเกล้าให้ถึง ๕๐ นาย ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๔.๒ ลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยรุ่มเกล้า

๔.๓ สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในพื้นที่ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่าง อาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยรุ่มเกล้า

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

การเพิ่มทักษะดับเพลิงในอาคารแก่อาสาสมัครในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยรุ่มเกล้า ได้นำแนวคิด ทฤษฎี มาประกอบการศึกษา ดังนี้

เนื่องจากปัจจุบันอัตราการเจริญเติบโตของประชากรในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้แพร่ ขยายออกไปทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การหลั่งไหลของประชาชนในประเทศ หรือแม้แต่ ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เกิดหมู่บ้านจัดสรร เกิดชุมชนหนาแน่นทั่วเมืองเกิด ปัญหาด้านสุขอนามัย ด้านสังคมรวมไปถึงสาธารณภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น ยากต่อการแก้ไข หรือช่วยเหลือ ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ในวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๕ เวลา ๐๐.๕๕ น. เกิดเหตุเพลิงไหม้ในชุมชน สุขเห่าทางควาย ซอยอ่อนนุช ๕๙ แขวงประเวศ เขตประเวศ สถานที่เกิดเหตุเป็นชุมชน มีบ้านเรือนปลูก ติดกันหลายหลัง ทางเข้าคับแคบ รถดับเพลิงไม่สามารถเข้าที่เกิดเหตุได้ เกิดการติดต่อลูกกลม เพลิงไหม้ ไป ๔ หลังคาเรือน พื้นที่เพลิงไหม้ประมาณ ๑๐๐ ตารางวา มีผู้บาดเจ็บหนึ่งรายโดนไฟลวกบริเวณท่อน แขน จากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ในชุมชนจะไม่สามารถระงับเหตุได้ทัน่วงทีจึง ส่งผลให้เกิดความเสียหายเป็นบริเวณกว้าง

ดังนั้นหากเรานำองค์ความรู้การดับเพลิง อบรมให้อาสาสมัครในชุมชน เพื่อให้คนใน ชุมชนเองเป็นผู้รู้และเฝ้าระวังเหตุ ก็จะช่วยลดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาของไฟเมื่อเกิดเผาไหม้อย่างสมบูรณ์คือเมื่อมีความร้อน มีเชื้อเพลิง มีอากาศ ก็จะส่งผลให้เกิดเพลิงลุกไหม้อย่างรุนแรงภายใน ๕ นาที แต่ถ้าหากมีประชาชนในพื้นที่มีทักษะ ในการดับเพลิงสามารถพัฒนาตนเป็นอาสาสมัครได้ ก็สามารถระงับเหตุได้ทันที

๕.๑ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของหน่วยงาน เพื่อใช้เป็นหลักการวิเคราะห์กลยุทธ์นำจุดบกพร่อง สภาพปัญหาмаแก้ไขให้ถูกวิธี เสริมสร้างข้อดีและ โอกาส ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ผลการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) ของสถานีดับเพลิงและ กู้ภัยรุ่มเกล้า มีดังนี้

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (INTERNAL ENVIRONMENT ANALYSIS)

จุดแข็ง (Strength)

๑. เป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบการป้องกันและระงับอัคคีภัยและสาธารณภัย ต่างๆ โดยตรง

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานมีความรู้ ความชำนาญในงานป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย

๓. มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนสามารถออกปฏิบัติหน้าที่ได้ทันทีเมื่อได้รับแจ้งเหตุ

๔. มีเครื่องมือและอุปกรณ์สามารถปฏิบัติงานได้

๕. มีพื้นที่ที่รับผิดชอบการทำงานอย่างชัดเจนและสามารถประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน
พื้นที่ได้

จุดอ่อน (Weakness)

๑. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่มีจำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับพื้นที่ที่รับผิดชอบและภารกิจ
ที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวัน

๒. ขาดการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถจัดซื้อใหม่เพิ่มได้
เนื่องจากติดขัดในข้อกฎหมาย

๓. ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ทราบช่องทางในการติดต่อกับหน่วยงาน และภารกิจที่
หน่วยงานรับผิดชอบ

๔. เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหาร นโยบายการบริหารงานบุคคลมักจะมีการเปลี่ยนแปลง จึงให้
การทำงานไม่ต่อเนื่องและไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้การพัฒนาต้องหยุดชะงัก

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (EXTERNAL ENVIRONMENT ANALYSIS)

โอกาส (Opportunity)

๑. ผู้บริหารระดับสูงของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ความสำคัญในแนว
ทางการปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครในพื้นที่ เช่น การลงนาม MOU การปฏิบัติงานร่วมกับมูลนิธิร่มไทร
 เป็นต้น

๒. มีอาสาสมัครช่วยเฝ้าระวังเหตุในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้าเพิ่มมากขึ้น
เป็นกลไกที่เข้มแข็งในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓. ทำให้ประชาชนมีความรักในพื้นที่ ก่อให้เกิดพลังจิตอาสาที่จะเข้าร่วมแก้ไขและ
ระงับเหตุ หากเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้นในชุมชนของตนเอง

๔. ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ กับหน่วยงานเอกชน
ทำให้เกิดความรักสามัคคีเป็นชุมชนเข้มแข็งที่ปลอดภัยจากอัคคีภัย

อุปสรรค (Threat)

๑. อาสาสมัครในพื้นที่โดยส่วนใหญ่จะมีงานประจำ จึงส่งผลให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม
ต้องลาหรือขาดงานเป็นผลให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีน้อย

๒. การประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรมไม่ทั่วถึงกับกลุ่มเป้าหมาย

๓. อาสาสมัครกลุ่มเป้าหมายไม่ให้ความสำคัญกับโครงการฝึกอบรมดังกล่าว

๔. อาสาสมัครที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันและระงับอัคคีภัยในพื้นที่ยังคงมีจำนวนน้อย
และขาดแรงจูงใจ

๕. ประชาชนในพื้นที่ไม่ตระหนักถึงภัยที่จะเกิดขึ้นจากอัคคีภัย จึงไม่ให้ความร่วมมือกับโครงการฝึกอบรมดังกล่าว

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกนำไปสู่การพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง โดยกำหนดโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

๑. การดำเนินการเชิงรุกโดยใช้จุดแข็ง (Strength) โอกาส (Opportunity) และจุดอ่อน (Weakness) (จุดแข็ง ๑) เป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบการป้องกันและระงับอัคคีภัยและสาธารณภัยต่างๆ โดยตรง (โอกาส ๒) มีอาสาสมัครช่วยเฝ้าระวังเหตุในพื้นที่สถานดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้าเพิ่มมากขึ้น เป็นกลไกที่เข้มแข็งในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (จุดอ่อน ๑) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีจำนวนน้อยไม่สอดคล้องกับพื้นที่รับผิดชอบและภารกิจที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวัน จึงได้เกิดโครงการเพิ่มทักษะการดับเพลิงในอาคารแก่อาสาสมัครในพื้นที่

๒. การดำเนินการโดยใช้โอกาส (Opportunity) จุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) (โอกาส ๑) ผู้บริหารระดับสูงของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ความสำคัญในแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครในพื้นที่ เช่นมีการลงนาม MOU การปฏิบัติงานร่วมกับมูลนิธิร่มไทร เป็นต้น (จุดแข็ง ๒) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานมีความรู้ ความชำนาญในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (จุดอ่อน ๓) ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ทราบช่องทางการติดต่อกับหน่วยงาน และภารกิจที่หน่วยงานรับผิดชอบ จึงได้เกิดโครงการฝึกอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครในพื้นที่สถานดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า

๓. ดำเนินการโดยใช้จุดแข็ง (Strength) โอกาส (Opportunity) และจุดอ่อน (Weakness) (จุดแข็ง ๕) มีพื้นที่ที่รับผิดชอบในการทำงานอย่างชัดเจนและสามารถประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ (โอกาส ๓) ทำให้ประชาชนมีความรักในพื้นที่ ก่อให้เกิดพลังจิตอาสาที่จะเข้าร่วมแก้ไขและระงับเหตุ หากเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้นในชุมชนของตนเอง (โอกาส ๔) ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ กับหน่วยงานเอกชน ทำให้เกิดความรักสามัคคีเป็นชุมชนเข้มแข็งที่ปลอดภัยจากอัคคีภัย จึงให้มีโครงการฝึกอบรมดังกล่าว เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

๕.๒ ทฤษฎีการดับเพลิงในอาคาร (Indoor firefighting) การดับเพลิงในอาคารนั้น ความสำคัญที่สุด คือการเข้าถึงจุดเกิดเหตุหรือจุดต้นเพลิงให้เร็วที่สุด เพื่อช่วยเหลือผู้ติดค้างในอาคาร และป้องกันการติดต่อกลุกลาม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานนอกจากจะมีความเพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติการเป็นนักดับเพลิงแล้ว ยังต้องมีความรู้ การรู้จักใช้อุปกรณ์ประจำกาย อุปกรณ์ประจำรถ และอุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งประเมินสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้นได้ เช่นเหตุเพลิงไหม้เป็นเพลิงไหม้อะไร เป็นสารเคมีอันตรายหรือไม่ หากใช้น้ำดับไฟนั้นแล้วจะส่งผลกระทบต่ออย่างไร พร้อมทั้งประเมินโครงสร้างของอาคารว่ามีความแข็งแรงอยู่หรือไม่ จะไม่มีการทรุดตัวหรือถล่มลงมา ก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้

๕.๒.๑ เทคนิคการฉีดน้ำเพื่อดับเพลิง

- ฉีดโดยตรง (Direct) จุดประสงค์เพื่อใช้น้ำฉีดเข้าไปยังฐานของต้นเพลิงให้ไฟนั้นดับลงด้วยความรวดเร็ว การปรับหัวฉีดก็เพื่อให้เหมาะสมและพอเพียงกับพื้นที่ ระยะทางในการฉีดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความต้องการและแรงดันของน้ำที่มาจากรถดับเพลิง ผลกระทบอาจเกิดความเสียหายต่อ

ทรัพย์สินเนื่องจากแรงดันน้ำสูง นำพาเอาอากาศจากภายนอกเข้าไปยังตัวอาคารหรือจุดต้นเพลิงทำให้ไฟนั้นลุกลามถ้าหากการปฏิบัติไม่ถูกต้อง และเพิ่มอันตรายให้กับเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเอง เพราะอาจเป็นการเติมเชื้อให้ไฟ

- ฉีดโดยอ้อม (Indirect) เป็นการฉีดฝอยน้ำในท้องที่เกิดเพลิงไหม้ ปกคลุมกองไฟ การปรับหัวฉีดโดยปรับกึ่งฝอยสายหัวฉีดไปมาโดยรอบ เพื่อสร้างไอน้ำจากพื้นผิวที่มีความร้อนให้มากที่สุด จุดประสงค์ก็เพื่อให้ไอของเชื้อเพลิงเย็นตัวลง หรือไม่ได้ส่วนผสมที่เหมาะสมกับอากาศทำให้เปลวไฟหมดไปและอุณหภูมิก็ลดลงด้วย ระยะของการฉีดตามความเหมาะสมของขนาดเพลิงที่ลุกไหม้ แต่ก็มีข้อเสียคือ ชั้นของความร้อนในท้องที่เกิดเหตุนั้นจะกดต่ำลง ทำให้การมองเห็นลดลง เจ้าหน้าที่ดับเพลิงอาจได้รับอันตรายจากไอน้ำ

- การฉีดแบบฝอยละเอียด (Gas cooling) เพื่อลดอุณหภูมิของไอเชื้อเพลิงให้เย็นตัวลง

๕.๒.๒ เทคนิคการปรับหัวฉีด

- การปรับหัวฉีดเป็นช่วงสั้นๆ (Short pulse) จุดประสงค์เพื่อลดอุณหภูมิ ทำให้กลุ่มควันจางลง ป้องกันเปลวไฟจากไฟก๊าซ โดยปรับหัวฉีดแบบกลุ่มฝอย เปิดน้ำโดยดึงด้ามคันโยกให้สุดแล้วดันคันโยกปิดอย่างรวดเร็ว พร้อมฉีดขึ้นด้านบนศีรษะประมาณ ๘๐ องศา

- การปรับหัวฉีดแบบช่วงยาว (Long pulse) จุดประสงค์เพื่อเปิดทางสำหรับห้องที่มีขนาดใหญ่ การฉีดคล้ายกับแบบแรก คือปรับแบบกึ่งฝอย เปิดน้ำโดยดึงด้ามคันโยกให้สุดประมาณ ๒-๓ วินาที และดันคันโยกปิดอย่างรวดเร็ว ฉีดไปด้านหน้าผ่านกลุ่มควันไปยังผนังเพดานหรือเปลวไฟ

- การปรับหัวฉีดแบบลำตรง (Pencil) จุดประสงค์เพื่อลดอุณหภูมิและดับสิ่งติดไฟต่างๆ ป้องกันการคายไอของเชื้อเพลิง โดยปรับน้ำเป็นลำตรงปลายแหลม แล้วดึงด้ามคันโยกเป็นจังหวะ ให้เป็นฝอยน้ำเม็ดใหญ่กระทบกับผิววัสดุเชื้อเพลิง

- การปรับหัวฉีดแบบระบาย (Painting) เป็นการฉีดน้ำป้องกันการคายไอของเชื้อเพลิงด้วยน้ำบางๆ โดยฉีดเป็นลำตรง ใช้น้ำปริมาณน้อยที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดก๊าซจากการเผาไหม้

๕.๒.๓ การตรวจสอบอุณหภูมิเผาไหม้ด้วยหัวฉีด (Temperature check) เพื่อให้ทราบถึงอุณหภูมิของการลุกไหม้ โดยปรับหัวฉีดกว้างประมาณ ๒๐ องศา ฉีดน้ำไปยังเพดานห้อง หากมีน้ำหยดลงมาแสดงว่าอุณหภูมิสูงมาก การตรวจสอบที่ถูกต้องแม่นยำจึงทำให้เราสามารถตัดสินใจได้ว่าควรอยู่กับที่ เดินหน้าต่อ หรือถอยหลัง

๕.๒.๔ ข้อควรระวังการระงับเหตุเพลิงไหม้ในอาคาร

- ไม่ควรเข้าปฏิบัติงานในอาคาร หรือพื้นที่ที่ยังไม่ได้ตัดกระแสไฟฟ้า
- พื้นที่ที่มีวัตถุไวไฟ ก๊าซ น้ำมัน ซึ่งอาจมีการลุกลามอย่างรวดเร็ว หรือระเบิดได้

- สถานที่เก็บสารเคมี เมื่อเกิดการลุกไหม้จะทำให้เกิดก๊าซพิษ
- การเข้าไปในพื้นที่มืดและอับทึบ อาจทำให้เกิดการพลัดหลงทางเข้า-ออก
ขาดอากาศหายใจได้

- พื้นที่ที่มีหลุมหรือช่องลิฟท์ อาจทำให้พลัดตกได้รับบาดเจ็บ หรือเสียชีวิตได้

- พื้นผิวไม่แข็งแรงไม่สามารถรับน้ำหนักจากน้ำที่ฉีดเข้าไป รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนมากเกินไป อาจทำให้เกิดการหลุดตัวหรือถล่มได้ ฯลฯ

๕.๓ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การทำงานของหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการบรรเทาสาธารณภัย มีความจำเป็นที่ต้องเข้าถึงจุดเกิดเหตุในพื้นที่ การเข้าถึงชุมชน การทำงานร่วมกับชุมชน และผู้มีจิตอาสา การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา หาแนวทางป้องกัน แก้ไข และบรรเทาเหตุ ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึก ร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาทักษะการดับเพลิง ร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น ๖ ลักษณะ

๑. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information)
๒. การปรึกษาหารือ (Public Consultation)
๓. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting)
๔. การประชาพิจารณ์ (Public Hearing)
๕. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
๖. การใช้กลไกทางกฎหมาย

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่
๒. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และความพึงพอใจที่อาสาสมัครเจ้าหน้าที่ และประชาชนในชุมชน ร่วมหาแนวทางการพัฒนา
๓. การมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมของอาสาสมัครที่ต้องการจะพัฒนาทักษะการดับเพลิงในอาคาร
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวทางแผนปฏิบัติการดำเนินการฝึกอบรม การเพิ่มทักษะดับเพลิงในอาคารแก่อาสาสมัครในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า เพื่อให้อาสาสมัครในพื้นที่เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความชำนาญการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนผู้ประสบเหตุอัคคีภัย หรือแม้แต่ว่ากับตัวเจ้าหน้าที่อาสาสมัครผู้ปฏิบัติงานเอง รวมไปถึงขั้นตอนการทำงานเป็นทีมที่ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่

ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานพร้อมทั้งเป็นตัวแทนเจ้าหน้าที่คอยเฝ้าระวัง
สาธารณภัยต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนของตนเอง จึงมีขั้นตอนและแนวทางดำเนินการดังนี้

รายละเอียด / งานกิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ
<p>ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแนวทางและหลักสูตรการฝึกอบรม</p> <p>๑.๑ ตั้งคณะทำงานทำการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม - แนวทางในการฝึกอบรม - หลักสูตรในการฝึกอบรม - กำหนดขั้นตอนและแผนในการฝึกอบรม ตลอดจนผลลัพธ์ที่จะได้ - รวบรวมเป็นข้อมูลในการวางแผนฝึกอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิง และกู้ภัยร่มเกล้า 	<p>มี.ค. ๒๕๖๕</p>
<p>ขั้นตอนที่ ๒ สำรวจจำนวนอาสาสมัครในพื้นที่ และพื้นที่เสี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำนวนอาคารสูงในพื้นที่ และชุมชนที่มีพื้นที่เสี่ยง - สำรวจอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ - เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ ที่มีอยู่ปัจจุบัน - สำรวจอาสาสมัครในพื้นที่ ที่มีความต้องการจะเข้าร่วมฝึกอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิง และกู้ภัยร่มเกล้า 	<p>เม.ย. ๒๕๖๕</p>
<p>ขั้นตอนที่ ๓ วางแผนการฝึกอบรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดหลักสูตรและเนื้อหาการฝึกอบรม - จำนวนอาสาสมัครที่จะเข้าร่วม - วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการฝึกอบรม - ระยะเวลาในการฝึกอบรม - จัดหา/เปิดรับอาสาสมัครใหม่ จัดทำรายชื่อเพื่อต่อยอดในการพัฒนาทักษะ - งบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิง และกู้ภัยร่มเกล้า 	<p>พ.ค.- มิ.ย. ๒๕๖๕</p>
<p>ขั้นตอนที่ ๔ จัดอบรมให้ความรู้ด้านการดับเพลิงในอาคารและสาธารณภัย</p> <p>จัดให้สมาชิกอาสาสมัครเข้ารับการฝึกอบรม โดยมีเนื้อหา ดังนี้</p> <p>ภาคทฤษฎี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทฤษฎีของไฟและองค์ประกอบของไฟ - ความปลอดภัยเกี่ยวกับอาคารและทางหนีไฟ - การดับเพลิงและกู้ภัยในอาคารสูง - วัสดุไวไฟและวัตถุระเบิด <p>ภาคปฏิบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการสวมใส่ชุดภายในอาคาร - ฝึกการใช้ถังดับเพลิง/การดับเพลิงในอาคาร - ฝึกเทคนิคการเอาตัวรอดในขณะที่เข้าระงับเหตุ - ฝึกเทคนิคการระบายควันในพื้นที่อัับอากาศ 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิง และกู้ภัยร่มเกล้า 	<p>ก.ค. ๒๕๖๕</p>

รายละเอียด / งานกิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ
<p>ขั้นตอนที่ ๕ จัดทำคู่มือและขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่</p> <p>เพื่อให้การปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครเป็นไปในทิศทางเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดลำดับขั้นตอนการรับแจ้งเหตุ - ขั้นตอนการขอคำสั่งสนับสนุนจากอาสาสมัครหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ความรู้ด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ - แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของอาสาสมัครในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า - อาสาสมัครในพื้นที่ 	<p>ส.ค. ๒๕๖๕</p>
<p>ขั้นตอนที่ ๖ การออกปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานหลักเมื่อได้รับแจ้งเหตุ</p> <p>หลังจากอาสาสมัครได้ผ่านการอบรมจนมีความรู้(Knowledge) และทักษะ (Skill) จนมีความชำนาญเรียบร้อยแล้ว สมาชิกเครือข่ายจะต้องปฏิบัติงานจริง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นกำลังสนับสนุนให้หน่วยงานหลักเมื่อได้รับการร้องขอ - เมื่อเกิดเหตุในพื้นที่สามารถทำการระงับเหตุเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - อาสาสมัครในพื้นที่ 	<p>ส.ค. - ก.พ. ๒๕๖๕</p>
<p>ขั้นตอนที่ ๗ การติดตามประเมินผลการออกปฏิบัติงานของอาสาสมัครในพื้นที่</p> <p>หลังจากที่อาสาสมัครในพื้นที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะต้องมีการติดตามประเมินผล ดังนี้</p> <p>ด้านอาสาสมัครในพื้นที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาสาสมัครมีความรู้และเข้าใจในการปฏิบัติงาน - สามารถปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ - เมื่อเกิดเหตุในพื้นที่อาสาสมัครสามารถเข้าระงับเหตุได้อย่างทันท่วงที <p>ด้านประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความพึงพอใจในการบรรเทาความเดือดร้อน - มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นในอาสาสมัครที่อยู่ในพื้นที่ - อำนวยความสะดวกให้กับอาสาสมัครได้ด้วยดี <p>ด้านเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเชื่อมั่นในศักยภาพของอาสาสมัคร 	<ul style="list-style-type: none"> - อาสาสมัครในพื้นที่ - เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า - ประชาชน 	<p>ส.ค. - ก.พ. ๒๕๖๕</p>

รายละเอียด / งานกิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ
<p>ขั้นตอนที่ ๘ แนวทางการแก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาอาสาสมัครในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีการฝึกและพัฒนาหลักสูตร ในชั้นก้าวหน้า เพื่อพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครในพื้นที่ให้สูงขึ้น ในทุกๆ ปี - จัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อหาทางออกร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิง และกู้ภัยร่มเกล้า - อาสาสมัครในพื้นที่ 	จ.ค. - ก.พ. ๒๕๖๕

ตารางแผนระยะเวลาแนวทางการดำเนินการ

เดือน กิจกรรม	ช่วงระยะเวลาการดำเนินการ มีนาคม ๒๕๖๕ - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖											
	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
๑. ศึกษาแนวทางและหลักสูตรการฝึกอบรม	↔											
๒. สำรวจจำนวนอาสาสมัครในพื้นที่ และพื้นที่เสี่ยง		↔										
๓. วางแผนการฝึกอบรม			↔									
๔. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการดับเพลิงในอาคาร และสาธารณภัย					↔							
๕. จัดทำคู่มือและขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกัน						↔						
๖. การออกปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานหลักเมื่อได้รับแจ้งเหตุ							←					→
๗. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครในพื้นที่							←					→
๘. แนวทางการแก้ไขส่งเสริมและพัฒนา ต่อ ยอด										←		→

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑ ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้ามีความปลอดภัยจากอัคคีภัย มากขึ้น

๗.๒ สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้ามีกำลังของอาสาสมัครที่พร้อมปฏิบัติงานและคอยสนับสนุนภาระกิจของสถานีเพิ่มขึ้น

๗.๓ ประหยัดงบประมาณของกรุงเทพมหานครในการจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่ม

๗.๔ เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครอย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน

๘. งบประมาณ

ไม่ได้ใช้งบประมาณทางราชการ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ระดับผลผลิต (Output)

- มีจำนวนอาสาสมัครผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้าที่มีความรู้ความชำนาญ การดับเพลิงในอาคาร จำนวน ๕๐ นาย ภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

- ลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน จากเหตุอัคคีภัยในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า

- สร้างความพึงพอใจและเชื่อมั่นในศักยภาพของอาสาสมัคร สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้จริง

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ลดข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชนในพื้นที่

- ประหยัดงบประมาณของทางราชการโดยมีต้องเพิ่มกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

๙.๒ วิธีการ/เครื่องมือในการติดตามและประเมินผล

- การสำรวจความคิดเห็นและความพึงใจของประชาชนในพื้นที่

- จัดให้มีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมทั้งทดสอบการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาสาสมัครในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่เป็นประจำทุกปี

- ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพร้อมรับฟังถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานระหว่างอาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่

- นำสถิติจำนวนที่เกิดเหตุในพื้นที่มาวิเคราะห์หรือแนวโน้มว่าเป็นอย่างไร

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล
๑. การเพิ่มทักษะการ ดับเพลิงในอาคาร	อาสาสมัครที่ปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ ของของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่วมเกล้า สามารถปฏิบัติงานได้จริง และมี ประสิทธิภาพ	- สถิติการเกิดเหตุในพื้นที่
	จำนวนอาสาสมัครในพื้นที่มีกำลังเพียง พอที่จะสนับสนุนในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ โดยทำงานเป็นทีม ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- จัดทำฐานข้อมูลส่วนบุคคล ของอาสาสมัครในพื้นที่
๒. การเพิ่มประสิทธิภาพงาน ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย	ประชาชนในพื้นที่สถานีดับเพลิงและ กู้ภัยร่วมเกล้าได้รับความพึงพอใจจาก การปฏิบัติงานของอาสาสมัคร	- แบบสำรวจความคิดเห็น ของประชาชนในพื้นที่ - สถิติจำนวนเหตุประจำเดือน ของศูนย์วิทยุ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติงาน ได้แก่

๑๐.๑ ควรจัดให้มีโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ พัฒนา ต่อยอด ในหลักสูตร
ต่างๆ เกี่ยวกับการดับเพลิงและกู้ภัยให้กับอาสาสมัครเป็นประจำทุกปี

๑๐.๒ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริม สร้างขวัญและกำลังใจให้กับอาสาสมัคร ที่มีความ
เสียสละ ทุ่มเทในการทำงาน ให้ได้รับคัดเลือกเป็นอาสาสมัครดีเด่นประจำปี

๑๐.๓ ควรจัดให้มีกิจกรรมการศึกษาดูงานในสถานที่ ที่มีการปฏิบัติงานด้านป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่ที่มีลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาปรับปรุง และ
พัฒนาต่อยอดอาสาสมัครต่อไป

๑๐.๔ ควรเปิดรับอาสาสมัครในทุกๆปี เพื่อเข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มเติม หรือทดแทน
อาสาสมัครที่มีเหตุไม่สามารถปฏิบัติงานอาสาสมัครต่อไปได้

๑๐.๕ ควรให้มีการออกกฎหมายหรือระเบียบการเงินเพื่อเบิกจ่ายเงินรางวัลหรือค่าอาหาร ที่ชัดเจนแก่อาสาสมัครที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

๑๐.๖ ควรจัดให้มีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานของรัฐกับอาสาสมัคร

บรรณานุกรม

- ๑.สำนักงานยุทธศาสตร์และประเมินผล www.bangkok.go.th/sed
- ๒.แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๓.แผนปฏิบัติการของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ประจำปี ๒๕๖๕
- ๔.ทฤษฎี swot analysis โดยศาสตราจารย์ อัลเบิร์ต ฮัมฟรี (albert Humphrey)
- ๕.การดับเพลิงในอาคาร (in door fire fighting) <http://www.south๒๑-๐๐.com>.
- ๖.การใช้น้ำดับเพลิงและเทคนิคการดับเพลิง [www.semsenfire](http://www.semsenfire.com) .com
- ๗.แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม วรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (๒๕๔๐ หน้า ๑๒)